

BİRYAZI

Yüksek İslâm Enstitüleri ve İslâmî İlimler Akademisi

on günlerin gençlik meseleleri hepimizin malûmu. Türkiyemizdeki yüksek tahsil müesseseleri işgaller, boykotlar ve direnmeler ile dolu bir öğretim yılı daha geçirmiştir. Gençler, yıllardan beri ilgililerce bir türlü rayına oturtulmayan öğretim düzenini esasında kendi hak ve vazifelerinin haricinde olduğu halde, gayrı kanunî yollardan da olsa işgal ve boykotlarla bir biçime sokmağa gayret etmektedirler. Gençliğin içtimai ve ahlâki meselelerine, kendi içtimai ve ahlâki yetersizlikleri sebebiyle aâkasız bir öğretim üyesi topluluğu karşısında, üniversite gençliğinin yaptığından, daha başka şeyler ümid etmek yersiz ve haksızlık olurdu. Evet işgaller, boykotlar, direnmeler ve zoraki anlaşmaların, bütün yüksek öğrenim müesseselerinde bilhassa 1967 - 1969 öğretim yıllarında salgın bir hastalık haline geldiği herkesçe bilinen bir gerçektir. Problemleri, ve dertleri bakımından, en az işgal edilen boykot yapılan müesseseler kadar meseleleri çok ve çetin olan başka bir yüksek öğrenim müessesesi de YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜLERİ ve onun memleket gerçekleri ile yanık, İslâm ideali ile dolu genç talebeleridir.

Her türlü hakların bir işgal veya boykotla bir furya gibi dağıtıldığı, daha doğrusu dağıtılmak için vaatler verildiği günlerde YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜLERİNİN talebe teşekkülleri bu boykot veya işgal fikrinin kaynaştığı ortamda, okullarının durumunu, öğretim üye ve öğrencilerinin meselelerini, mezunlarının haklarını ilgililere duyurmak için çabaladılar. Üç yıldan beri ilgililerin basiretlerine sunulan bu dertler ve hak istekleri diğer yüksek öğrenim kurumlarında olduğu gibi işgal, boykot ve hatta kaba kuvvetle ilgililere duyurulabilirdi. Fakat YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜLÜ gençler, her şeyden evvel muvaffakiyetin sabırla, çalışma ve ikna ile elde edileceğine inanıyorlardı. Bir tek istekleri vardı: Yüksek İslâm Enstitülerinin İSLÂMÎ İLİMLER AKADEMİLERİ haline getirilmesi. Bu, günün modasına giderayak uyulup istenilen bir arzu değildir. Bundan tam 2-3 sene önce Millî Eğitim Bakanlığı'na verdikleri muhtıradan, talebelerini şöyle dile getiriyorlardı.

YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜNÜN BUGÜNKÜ DURUMU

Bu konuyu başlıca üç ana yönden ele almak icab eder:

A — **Eğitim durumu:** Yüksek İslâm Enstitüleri, İmam-Hatip Okulları'na dayalı bir yüksek öğrenim müessesesidir. Dört yıl tahsil süresi vardır. Malum olduğu gibi yüksek öğrenim bir nevi ihtisaslaşmaya gidış demektir. Bu durum anayasanın 21. nci maddesinde sarahatle mevcut iken ve az çok diğer bütün yüksek öğrenim müesseseleri, öğrenim durumları itibarıyla bu yöne gitmede iken, Yüksek İslâm Enstitüleri'nin eğitim programları ihtisasa imkân vermeyecek bir şekilde hazırlanmıştır. Birinci sınıfta 13, ikinci sınıfta 16, üçüncü sınıfta 20, dördüncü sınıfta 21 ders okutulan bir yüksek öğrenim müessesesine her halde sadece Türkiye'de değil, dünyanın hiçbir memleketinde rastlamak mümkün değildir. Bu sayıları kabarık derslerin pek çoğu, İslâmî hayatımızı düzenleyecek, asırların ihmali

MAHMUD ÖZAKKAŞ

(T.İ.E.T.F. BİRİNCİ DEVRE G. BAŞKANI)

ile açılan içtimai ve ahlâkı yararımızı saracak ve daha binlerce ihtiyaca cevap verebilecek olan İslâm Dini'ni anlayıp anlatacak, olan Yüksek İslâm Enstitüsü talebelerinin zihinlerini boş yere meşgul etmekten başka bir işe yaramamaktadır. Bazı lüzumsuz derslerin dört yıl boyunca okutulması, ana derslerde yetersiz bir eğitime sebep olmaktadır. Mesleki bakımdan önemi büyük olan dersler, bu kalabalık ders sistemi içerisinde gereği gibi okutulmamakta ve kaybolmaktadır. Zaman zaman bu durum Millî Eğitim Bakanlı'nca da ufak bir duygu ile de olsa teslim edilmiş ve bazı çareler aranması yoluna gidilmişse de hiçbir olumlu netice elde edilememiştir.

B — Öğretmen ve Öğretim Üyeleri Durumu: Yıllardan beri din ilimlerinde sistemli bir öğretim yapılmadığı için bugün yüksek din öğretiminde hocalık yapabilecek nosyona, pratik ve ilmi kariyere sahip öğretim üye kadrosu yoktur. Her şeye rağmen iyi niyet sahibi öğretim üyeleri muhakkak ki çoğunluktadır. Fakat bunu itiraf etmek gerekir ki, iyi niyetli ve samimi oluş kâfi gelmekte, talebeyi ilmi bakımdan yetiştirecek, onu ilmi çalışma ve araştırmağa teşvik ve bu çalışmasında yardımcı olabilecek öğretim kadrosu mevcut bulunmaktadır. Bunun da sebebi programların lüzumsuz şekilde yüklü oluşudur. Mesleki olmayan ve âfaki bilgiler veren derslerin öğretim üyeleri ise, bazı durumlarda yetersiz ve vakitlerin boş geçmesine sebep olmakta, bazı ahvalde ise ana derslermiş gibi talebe üzerinde baskı unsuru haline gelmektedir.

C — Öğrenci ve Mezunların Durumu: Öğrencilerin yetişme tarzlarının sevinirici, fakat yetersiz bir durumu vardır. Öğrencinin gayesi İslâm İlimlerini okumak, araştırmak, öğrenmek ve zamanımızın insanlarını bu ilimlerin ışığı altında hakikate götürmek... Öğrenci derslerin arzu ettiği gibi çekici olmadığını ve araştırma ile ilgili bulunmadığını görünce, Enstitü'ye devam yönünden bağlılığını kaybetmektedir. Boş ve lüzumsuz, kalabalık bir ders grubu, yüksek tahsil çağına gelmiş YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ gençliği sıkırmakta, umumi kültür mahiyeti arzeden bu tahsil, mesleklerine hakikaten bağlı bu gençleri ister istemez ümitsizliğe düşürmektedir. Bugünkü tahsil durumu bu genç nesli her yönüyle tatmin edememektedir.

Burada bir kıyas yapacağım. Meselâ, Teknik Üniversite'de bugün, teknik bilgilerin pek az bir kısmı yer alsa, bunun yerine teknikle ancak uzak ilişkisi bulunan dersler okutulsa muhakkak ki, bu eğitim durumuna herkes hayretle bakar. İşte Yüksek İslâm Enstitüleri'ndeki durum da bundan başka birşey değildir.

Yukarıda işaret ettiğim gibi talebelerin ve öğretim üyelerinin iyi niyetli oluşu, mesleğe bağlılıkları, bir ideal sahibi bulunmaları ve bir yazarın pek güzel belirttiği gibi «içinde Allah ve Resûlünün ismi ve ilmi okutulması sebebiyle, bu müesseseye yani Yüksek İslâm Enstitüleri bugünün geçici ihtiyaçlarına cevap verebilme durumundadır. Fakat bu kâfi değildir. Geçmiş ve gelecek nesillerin mes'uliyeti altında bulunan bu gençlere ve müesseselere ve onların dert ve problemleri ile yeteri kadar alakadar olmak her şeyden önce millî ve insanî bir borçtur. Bu meseleleri halledecek bir parlamento, bir hükümet her zaman tebcil edilmeğe hak kazanacaktır.

DEĞİŞİKLİK İSTEKLERİNİN SEBEBLERİ

Dertlerin, noksanlıkların ve problemlerin bazılarını ortaya döktük. Şimdi bunların halledilme çarelerine göz atmak gerekir.

Şurası önceden anlaşılmalıdır ki, bütün bu istekler ne talebe, ne öğretim üyeleri yönünden, ne maaş veya mevki yükselmesi kaygusuyla istenmekte ve bununla hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Bütün bu isteklerin sebepleri yeterli olabilme, İslâm ilimlerine araştırma, ihtisas ve doktora yönüyle ciddi bulunabilme ve bu suretle millet hizmetinde, memleket kalkınmasında daha çok faydalı olabilme gayretinden başka birşey değildir.

AKADEMİ NELER GETİRECEK ?

Bu meseleyi de bir kaç ana bölümde mütalâa etmek gerekir.

A — Eğitim Durumu Yönünden: Akademiler, bilindiği gibi kendi mevzuları üzerinde ihtisas yapabilmelerini, öğretim durumları itibariyle mümkün kılarlar. İslâmî İlimler Akademileri'nin orta tedarisata dayalı bulunması ve öğretim süresinin dört yıl olması lâzımdır. İlk iki öğrenim senesinde umumi dersler, haftalık ders adedi 15 i aşmamak üzere okutulmalı ve bu devrelerde İmam-Hatip Okullarında kaide ve gramer olarak Arapça ve bir batı dilini halletmiş olan talebeye metinlerin esaslı bir şekilde çözdürülmesi imkân dahiline konulmalıdır. Bu ilk iki senede İslâm İlimlerine yardımcı umumi ve ön bilgiler verildikten sonra üçüncü sınıftan itibaren İslâm İlimleri üzerinde ihtisas yapabilmek için başlıca dört bölme ayrılmalıdır:

- 1 — Fıkıh
- 2 — Hadis
- 3 — Tefsir
- 4 — Kelâm ve Tasavvuf.

Her talebe bu dört ana bölümden birini araştırma ve ihtisas yapacağı bilim dalı olarak seçmelidir.

Diğer taraftan kendi seçtiği ana ilim dalı dışında bulunan diğer bir ilim dalını yardımcı ders olarak almalıdır.

Bu arada adetleri dördü geçmemek ve programda ana dersleri aksatmamak şartı ile bölümler arası müşterek dersler de konulmalıdır.

B — Öğretim Üyelerinin Durumu Yönünden: Bilindiği gibi Yüksek okullarda öğretmenlik yapmak, bilhassa asistanlık müessesesi mevcut ise, asistan olarak çalışmak pek güç bir mesele arz etmektedir.

Akademilerde barem ve maaş durumu öğretim üyelerini tatmin ettiği ve hayatı zaruretleri giderme bakımından kendi mevzusu dışında derslere girme ihtiyacı hissettirmediği için, meselâ bir Hadis hocası, kendi ilim dalında araştırma yapabileme imkânlarına sahip olabilecektir. Her hangibir araştırma ve incelemenin mükâfatı bizim anlayışımıza göre Allah katındadır. Fakat dünya nimetleri yönünden onun mükâfatlandırılması ve bir derece kazanması da en tabii bir durumdur. Bu itibarla öğretim üyeliğinde bulunan bir şahsın ilmi muvaffakiyeti sebebiyle tebci; doktor, doçent ve profesör olabilmek imkânları, insanlık ve eğitim yönünden bir vazife, hatta bir adalet dağıtımı olur kanaatindeyim. Asırlardan beri kendi mevzularında diğer milletlere örnek ve önder olan büyük Türk - İslâm âlimlerine lâyük ilim adamlarının yetişmesi ancak bu şekilde akademik imkânlar sağlamakla mümkün olacaktır.

B diğer taraftan öğretim üyeleri Avrupa üniversitelerinde olduğu gibi, İslâm memleketlerindeki ilim merkezlerin de de araştırma imkânlarına sahip olarak, ilmin milletler arası oluşu özelliğine uygun hareket etmiş olacaktır.

C — Öğrenci ve Mezunlarının Durumu yönünden: AKADEMİ olduğu takdirde yüksek tahsil seviyesine gelmiş gençler İmam-Hatip Okulları'nda gerek umumi kültür ve gerekse umumi İslâm ilimleri yönünden yeterli bilgileri elde ettiklerinden, İSLÂMÎ İLİMLER AKADEMİSİ'nin ilk iki yılında bu umumi bilgileri köklü bir hâle getirdikten sonra ihtisasa giden bir eğitimle kendi mevzularında ehliyetli duruma gelebileceklerdir. Akademi öğrencileri, Yüksek İslâm Enstitüleri'nde olduğu gibi, yirmi dersi aşkın bir program içerisinde bocalamayacak, belki daha fazla bir çalışma ve araştırma karşısında bulunacaksa da, bir iki ilimde genişliğine ve derinliğine bir bilgi sahibi olabilecektir.

Gerek Diyanet İşlerinde ve gerekse Milli Eğitimde alacağı vazifeleri daha mükemmel bir vukufiyetle başarabileceklerdir.

Bunun yanında mezuniyetden sonra memleketimizde, Avrupa'da ve İslâm ülkelerinin ilim merkezlerinde yapacakları ihtisaslarda muvaffak olabilirlerse İSLÂMÎ İLİMLER AKADEMİLERİ'ne asistan veya doktor asistan olarak tayin imkânları sağlanabilecektir.

Bugünün ilim dünyasının ihtisasa verdiği ehemmiyet, memleketimizin birçok yönlerden hurafeye kayan din bilginlerini aslına uygun olarak ortaya çıkarmak lüzumu ve tarihin bu millete miras olarak bıraktığı büyük değerler, evet hep bunlar yüksek İslâm Enstitüleri'nin İSLÂMÎ İLİMLER AKADEMİLERİ haline getirilmesi, lüzumunu ortaya koymakta ve bu hususdada, memleketin idare ve kaderini elinde tutanlara büyük görevler düşmektedir. Yukarıda işaret edildiği gibi, bu tarihi görevi yapacak bir parlamento, bir hükümet, ve bir Milli Eğitim Bakanlığı ilgilileri milletçe her zaman tebci edilmeğe lâyük olacaklardır.